

Yenidoğan Sarılığına İlişkin Annelerin Kaygısı: İlişkisel Tanımlayıcı Çalışma

Maternal Anxiety about Neonatal Jaundice: Correlational Descriptive Study

Fulya ÜNVER¹ | Fatma TAŞ ARSLAN²

ÖZET

Amaç: Araştırma, yenidoğan sarılığı nedeniyle hastaneye yatırılan term yenidoğanların annelerinde kaygı düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma ilişkisel tanımlayıcı tasarımda olup, bir devlet hastanesinin Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde yürütülmüştür. Yenidoğan sarılığı nedeniyle tedavi gören sağlıklı term yenidoğana sahip ve çalışmaya katılmaya gönüllü anneler (N:120) çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın verileri, tanımlayıcı bilgi formu ve Durumluk Kaygı Ölçeği (STAI-1) ile annelerle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Verilerin analizinde One-Way ANOVA testi, bağımsız gruplarda t testi ve pearson korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmada annelerin durumluk kaygı puan ortalaması $48,33 \pm 15,636$ olarak bulunmuştur. Araştırmada; gelir düzeyi, gebelik süresi, doğum şekli, sağlık çalışanları desteği, bebeğin yenidoğan sarılığı olmasına yol açabilecek neden, bebeğin ışık tedavisi almasının ve bebekten kan alınması gibi uygulamaların anneyi kaygılandırma durumu ile durumluk kaygı puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$).

Uygulamada Kullanım: Araştırma bulguları sonucunda annelerin hafif kaygı düzeyinde olduğu ve bazı faktörlerin annelerin kaygı düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Yenidoğan sarılığı tedavisinde annelerin kaygılarının dikkate alınması ve bu duruma yönelik girişimler planlanması önerilir. Yenidoğan sarılığına ilişkin ebeveynlerin ve sağlık profesyonellerinin farkındalığının artması ve yenidoğan sarılığına ilişkin gelişmelerin takip edilerek uygulamaya aktarılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Fototerapi, Kaygı, Yenidoğan, Yenidoğan sarılığı

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine anxiety levels and related factors in mothers of term newborns hospitalized for neonatal jaundice.

Methods: Correlational descriptive design study was conducted in the Newborn Intensive Care Unit of a public hospital. Mothers (n = 120) who had healthy term newborns treated for neonatal jaundice and volunteered to participate in the study were included in the study. The data of the study was collected through face-to-face interviews with the mothers using the descriptive information form and the State-Trait Anxiety Inventory (STAI-1). One-Way ANOVA test, independent samples t test and Pearson correlation test were used for data analysis. Statistical significance was accepted as $p < 0,05$.

Results: In the study, the mean score of state-trait anxiety of the mothers was found to be 48.33 ± 15.636 . In the study; It was found that there was a statistically significant difference between ($p < 0.05$) the anxiety level of the mother and the state-trait anxiety inventory of the applications such as economic level, gestation period, delivery type, healthcare professional support, the reason that the newborn may have hyperbilirubinemia, taking phototherapy of the baby and taking blood from the baby.

Usage in Practice: As a result of the research findings, it was determined that mothers had mild anxiety level and some factors affected mothers anxiety level. In the treatment of neonatal jaundice, it is recommended to consider the concerns of mothers and to plan interventions. It is recommended to increase the awareness of parents and health professionals about neonatal jaundice and to follow the developments regarding neonatal jaundice and put it into practice.

Keywords: Mother, Phototherapy, Anxiety, Newborn, Neonatal jaundice

¹Hemşire, Sağlık Bakanlığı, Akşehir Devlet Hastanesi, Akşehir/Konya, Türkiye, Orcid-ID: 0000-0003-2823-4400

² Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Selçuklu/Konya, Türkiye, Orcid-ID: 0000-0001-5584-6933

Sorumlu Yazar: Fulya ÜNVER, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi, Akşehir Devlet Hastanesi, Akşehir/Konya, Türkiye, e-mail: fulyaunver42@gmail.com

Atıf: Ünver, F., Arslan, FT. (2022). Yenidoğan Sarılığına İlişkin Annelerin Kaygısı: İlişkisel Tanımlayıcı Çalışma. Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi, 2(1),1-8.

GİRİŞ

Yenidoğan sarılığı, yenidoğanda tıbbi müdahale ve hastaneye yeniden yatış gerektiren en yaygın klinik durumdur (Altikat & Kuru, 2012; Conk ve ark., 2013). Ülkemizde yenidoğan sarılığının sıklığına ilişkin net veriler bulunmamaktadır (Çoban ve ark., 2014). Yenidoğan sarılığının risk faktörleri olarak; diyabetik anne bebeği, erkek cinsiyet, fototerapi almış kardeş öyküsü, prematüre, omfolit, nedeni belirlenemeyen faktörler, ABO uyumsuzluğu, Rh uyumsuzluğu, üriner enfeksiyon, sepsis, glikoz-6-fosfat-dehidrogenaz (G6PO) enzim eksikliği, hipotiroidi, hipernatremik dehidretasyon, yetersiz beslenme, polisitemi, sefal hematoma, zor doğum öyküsü, down sendromu yer almaktadır (AAP, 2004; Aktaş ve ark., 2017; Çoban ve ark., 2014). Yenidoğan sarılığında erken tanı ve tedavi oldukça önemlidir (Çoban ve ark., 2014). Yenidoğan sarılığına yönelik tedavi yaklaşımlarında, genellikle fototerapi uygulanmaktadır (Bhutani, 2011; Muchowski, 2014).

Yenidoğan sarılığının tedavi sürecinde, bebeğin iyilik halinin sürdürülmesi ve yükseltilmesinde anne oldukça önemli bir role sahiptir (Öztürk & Ayar, 2014). Bebeğin hastaneye yatırılması annenin rollerini yeteri kadar yerine getiremediğini düşünmesine, kendini yetersiz hissetmesine ve suçluluk duymasına sebep olabilir. Ayrıca farklı bir ortama, düzene ve kişilere uyum sağlama süreci, kullanılan fototerapi gibi tıbbi araçlar (Goli ve ark., 2020), bebeğe yapılan uygulamalar, annenin yeni sorumlulukları, sürecin nasıl ilerleyeceğine dair bilinmezlik korkusu annenin kaygı yaşamasına sebep olur (Çelebioğlu & Polat, 2008; Özyazıcıoğlu & Tüfekci, 2009). Yenidoğan sarılığı sebebiyle tedavi olan bebeklerin anneleri; sarılık hakkında farkındalıkları ve bakımı ile ilgili kaygı yaşadıklarını (Goli ve ark., 2020), emzirmenin zaman ve sıklığına ilişkin kısıtlamalar ve uygun olmayan koşullara bağlı da stres yaşadıklarını bildirmişlerdir (Namnabati ve ark., 2019). Literatürde yenidoğan sarılığının tedavisi ve olası komplikasyonları konusunda annelerin kaygılarının arttığı bildirilmiştir (Goli ve ark.,

2020). Bu durumda anne ile bebek arasındaki duygusal bağ kesintiye uğrar, bebek için önemli olan anne bakımı etkin bir şekilde sağlanamaz, anne kendini başarısız hisseder, anksiyete düzeyi artar ve sağlık ekibi ile iş birliği yapmakta sıkıntı yaşar (Boztepe, 2009; Öztürk & Ayar, 2014).

Yenidoğan sarılığı nedeniyle hastaneye yatırılan bebeklerin anneleri tedaviye (fototerapi alma) ve pek çok nedene bağlı kaygı verici durumla karşı karşıya kalır. Kaygı anne ve bebeği olumsuz etkilemekte ve bebeğin iyileşme sürecinin uzamasına neden olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı; yenidoğan sarılığı nedeniyle hastaneye yatırılan term yenidoğanların annelerinin kaygı düzeyinin sosyodemografik özellikler, yenidoğanların tanıtıcı özellikleri, obstetrik özellikler, sosyal destek sistemleri, bilgi ve deneyimleri ile farklılık gösterme durumunu saptamaktır. Bu çalışma ile fototerapi alan bebeklerin annelerinin durumluluk kaygı düzeyi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi sağlanmıştır.

Araştırma soruları;

- 1- Fototerapi alan bebeklerin annelerinin durumluluk kaygı düzeyi nedir?
- 2- Annelerin kaygı düzeyi ile hangi özellikler farklılık göstermektedir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin YYBÜ'nde tanımlayıcı tipte gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; YYBÜ'nde yenidoğan sarılığı nedeni ile izlenen bebeklerin anneleri oluşturmuştur. Örneklem; G-Power programı ile hesaplanarak, 0,05 anlamlılık düzeyi, 0,4 duyarlılık ve %80 güçle minimum 90 yenidoğan olarak belirlenmiş, çalışmada 120 örnekleme ulaşılmıştır. Örneklem de gelişigüzel örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya alınma kriterleri; term yenidoğan olması ve yenidoğan sarılığı tanısı almış olmasıdır. Dışlanma kriterleri ise;

yenidoğan sarılığı dışında başka bir hastalığının olması ve annenin çalışmaya gönüllü olmamasıdır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, literatüre dayalı hazırlanan Tanıtıcı Bilgi Formu (Canbulat & Demirgöz, 2009; Çelebioğlu & Polat, 2008; Özyazıcıoğlu & Tüfekci, 2009) ve Durumluk Kaygı Ölçeği kullanılmıştır.

Tanıtıcı bilgi formu

Tanıtıcı bilgi formu, üç bölümden ve on dokuz sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyodemografik özelliklere ilişkin yedi soru, ikinci bölümde yenidoğanların tanıtıcı özellikleri ve obstetrik özelliklere ilişkin beş soru, üçüncü bölümde annelerin sosyal destek sistemleri, bilgi ve deneyimlerine ilişkin yedi soru bulunmaktadır.

Durumluk kaygı ölçeği

Spielberger (1966) tarafından geliştirilen Durumluk ve Sürekli kaygı ölçeği, Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları oluşturulmuştur. Durumluk Kaygı Ölçeği; yirmi maddeden oluşmaktadır ve kişilerin belirli anda belirli koşullarda kendini nasıl hissettiğini betimlemesi, içinde bulunduğu duruma yönelik duygularına dikkat ederek maddeleri cevaplamasını gerektirir. Durumluk Kaygı Ölçeğinde bulunan maddelerde ifade edilen duygu veya davranışlar, bireyin içinde bulunduğu durumu hissetme derecesine göre; (1) hiç, (2) biraz, (3) çok, (4) tamamıyla seçeneklerinden birini işaretleyerek cevaplandırılır. Olumsuz duyguları belirten doğrudan ifadelerin toplam puanı ile olumlu duyguları belirten ters ifadeler (1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20) tersine çevrilerek toplanır ve 20-80 arasında değişen toplam puan elde edilir. Puanın artması kaygı düzeyinin yüksekliğini, düşük puan ise düşük kaygı düzeyini ifade eder (Öner & Le Compte, 1983; Özusta, 1995). Bu çalışmada, annelerin belli bir anda ve belirli koşullarda kendini nasıl hissettiği belirlendiğinden Durumluk Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa değeri: 0,940'tır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri; Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin YYBÜ'nde yenidoğan sarılığı nedeni ile yatan yenidoğanların anneleriyle, yüz yüze veri toplama yöntemi kullanılarak, araştırmanın amacı açıklanarak ve bilgilendirilmiş onam alınarak toplanmıştır.

Etik Boyut

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (karar no: 2019/69) yazılı etik kurul izni, araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin ve annelerden bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 25.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı verilerde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, min-max analizleri kullanılmıştır. Araştırmada verilerin normal dağılım durumunun belirlenmesinden sonra bağımsız değişkenler ile ölçek toplam puan ortalaması arasındaki ilişkiyi incelemek için One-Way ANOVA testi, bağımsız gruplarda t testi ve pearson korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada, annelerin durumluk kaygı puan ortalaması $48,33 \pm 15,636$ olarak bulundu. Araştırmada, gelir düzeyi iyi olan, bebeği 39-40 hafta arasında doğan ve sezaryen ile doğum yapan annelerin kaygı puanının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,05$) (Tablo 1).

Annelerin sosyal destek ve bilgi ve deneyimleri incelendiğinde; sağlık çalışanlarından destek almayan, yenidoğan sarılığı olmasına yol açabilecek neden olarak kan uyumsuzluğu, yetersiz beslenme ve nedenini bilmediklerini belirten, fototerapi ve bebekten kan alma durumuyla ilgili kaygı yaşadığını belirten annelerin kaygı puanının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,05$) (Tablo 2).

Tablo 1. Annelerin bazı özellikleri ile durumluk kaygı puan ortalamasının karşılaştırılması (N:120)

Özellikler	n (%)	Ort±SS	Test değeri	p
Eğitim düzeyi				
İlkokul mezunu	28(23,3)	42,71± 11,737		
Ortaokul mezunu	31(25,8)	48,74± 16,767	F: 1,948	0,126*
Lise mezunu	36(30,0)	49,31± 16,942		
Üniversite mezunu	25(20,8)	52,68± 15,135		
Ekonomik düzey				
Kötü ^a	8(6,7)	43,75± 9,099	F: 8,984	<0,001*
Orta ^b	63(52,5)	43,59± 14,350		c>a>b
İyi ^c	49(40,8)	55,16± 15,727		
Gebelik süresi				
259-272 gün (37 hafta+6gün -38 hafta+6gün)	78(65,0)	46,10± 15,286	t: -2,154	0,033**
273-280 gün (39 hafta-40 hafta)	42(35,0)	52,45± 15,618		
Doğum şekli				
Normal doğum	56(46,7)	44,79± 14,641	t: -2,364	0,020**
Sezaryen	64(53,3)	51,42± 15,930		
Annelerin durumluk kaygı puan ortalaması	120(100,0)	48,33±15,636	--	--

* Varyans analizi test istatistiği; ** Bağımsız gruplarda t testi

Tablo 2. Annelerin sosyal destek sistemleri, bilgi ve deneyimlerine göre durumluk kaygı puan ortalamalarının karşılaştırılması (N:120)

Özellikler	n (%)	Ort±SS	Test değeri	P
Aile ve yakın çevre desteği				
Hayır	10(8,3)	43,20±7,052	t: -1,083	0,281**
Evet	110(91,7)	48,79±16,130		
Sağlık çalışanları desteği				
Hayır	18(15,0)	55,00±15,507	t: 1,989	0,049**
Evet	102(85,0)	47,15±15,435		
Sarılık nedeni				
Kan uyuşmazlığı ^a	26(21,7)	52,62±17,408	F: 4,589	0,012*
Yetersiz beslenme ^b	59(49,2)	50,22±15,659		a>b>c
Bilmiyorum ^c	35(29,2)	41,94±12,341		
Annenin daha hastaneye yatma deneyimi				
Hayır	35(29,2)	45,60±15,342	t: -1,228	0,222**
Evet	85(70,8)	49,45±15,707		
Annenin önceki bebeklerinde yenidoğan sarılığı geçirme durumu				
Hayır	87(72,5)	49,77±16,120	t: 1,656	0,100**
Evet	33(27,5)	44,52±13,789		
Bebegin ışık tedavisi almasının anneyi kaygılandırma durumu				
Hayır	54(45,0)	40,94±13,051	t: -5,155	<0,001**
Evet	66(55,0)	54,36±15,047		
Bebekten kan alma gibi uygulamaların anneyi kaygılandırma durumu				
Hayır	43(35,8)	36,21±11,706	t: -7,764	<0,001**
Evet	77(64,2)	55,09±13,328		

* Varyans analizi test istatistiği; ** Bağımsız gruplarda t testi

Araştırmada; anne yaşı, çocuk sayısı ve bebeğin doğum kilosu ile durumluk kaygı puan

ortalaması arasında bir ilişkinin olmadığı belirlendi ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Bazı özellikler ile durumluluk kaygı puan ortalaması arasındaki ilişkinin karşılaştırılması (N: 120)

Özellikler	R	p
Anne yaşı	0,069	0,454*
Annenin sahip olduğu çocuk sayısı	-0,046	0,618*
Bebeğin doğum kilosu	0,017	0,853*

* Korelasyon analizi test istatistiği

TARTIŞMA

Yenidoğan sarılığı nedeniyle YYBÜ'ne yatırılan bebeklerin annelerinde farklı düzeylerde kaygı görülmekte ve bu durumu etkileyebilecek birçok faktör olabileceği düşünülmektedir. Yenidoğanın yoğun bakım ortamında bulunması annelerde hafif düzeyde (Mizrak ve ark., 2015), orta düzeyde (Erdem, 2010) ve yüksek düzeyde (Doering ve ark., 2000) kaygıya neden olabilmektedir. Bu çalışmada annelerin hafif düzeyde kaygılı olduğu belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular konu ile ilgili yapılan literatürdeki diğer çalışmalarla benzer bulunmuştur. Çelebioğlu ve Polat (2008)'in yaptığı çalışmada, hiperbilirubinemi nedeniyle hastaneye yatırılan yenidoğanların annelerinin hafif düzeyde kaygıları olduğu belirtilmiştir (Çelebioğlu & Polat, 2008). Başka bir çalışmada anneler; diğer insanlara göre sarılık çok az önemliken, onlar sarılığı tehlikeli ve tedavinin sonucu ve bebeğin geleceği hakkında kaygı duyduklarını ifade etmişlerdir. (Goli ve ark., 2020).

Araştırmada annelerin sosyodemografik özellikleri, yenidoğanların tanıtıcı özellikleri, obstetrik özellikler, sosyal destek sistemleri ve bilgi ve deneyimleri ile durumluk kaygı puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiştir. Çalışmada gelir düzeyi iyi olan annelerin durumluk kaygı puan ortalaması gelir düzeyi kötü ve orta olan annelere göre anlamlı şekilde yüksektir. Bir çalışmada ailenin gelir seviyesinin kaygı düzeyini etkilemediği belirtilmiştir (Uludağ, 2012). Bizim çalışmamızda olduğu gibi, gelir düzeyinin bireylerin kaygı düzeyinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada sezaryen ile doğum yapan annelerin durumluk kaygı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Annelerin cerrahi bir operasyon geçirmeleri ve iyileşme sürecinde olmalarından dolayı böyle bir farkın oluşabileceği düşünülmüştür. Öte yandan bizim çalışmamızın aksine bir başka çalışmada doğum şeklinin annelerin kaygı seviyesini etkilemediği belirtilmiştir (Uludağ, 2012). Çalışmada gebelik süresi 39-40 hafta olan annelerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Öte yandan Uludağ (2012)'nin yaptığı çalışmada gebelik haftası azaldıkça annelerin kaygı düzeylerinin arttığı belirtilmiştir (Uludağ, 2012).

Araştırmada sağlık çalışanı desteği aldığını belirten annelerin kaygı düzeyleri düşük bulunmuştur. Sağlık çalışanları desteğinin YYBÜ'nde bebeği yatan annelerin kaygı düzeyini azalttığı birçok çalışmada gösterilmiştir (Akkoyun & Taş Arslan, 2019; Namnabati ve ark., 2019). Bebeğin hastaneye yatırılması ve tıbbi tanısı ailede korku ve kaygıya sebep olacağından, anne ve babanın desteklenmesi ve buna bağlı profesyonel katılımının sağlanması sağlık hizmetlerini kolaylaştıracaktır.

Araştırmada hiperbilirubinemiye yol açan etiyolojik nedenlere göre sırasıyla Rh uyuşmazlığı, beslenme yetersizliği ve nedenini bilmediğini ifade eden annelerin kaygı puanları yüksektir. Kaygı düzeyinin, Rh uyuşmazlığı olan bebeklerin annelerinde en yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, kan uyuşmazlığı konusunda net olarak bilgi sahibi olmayan annenin daha yoğun kaygı yaşadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada bebeği ışık tedavisi aldığı için kaygı duyan annelerin durumluk kaygı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Fototerapi ile ilgili kararlar, tehlikeli bilirubin seviyelerinden kaçınma ile gereksiz tedavilerden kaçınma arasında bir denge gerektirir (Aktaş ve ark., 2017; Newman ve ark., 2009). Yapılan bir çalışmada fototerapi alan bebeklerin annelerinin stres seviyesinin yüksek olduğu bildirilmiştir (Namnabati ve ark., 2019). Hannon ve ark. (2001)'in yaptığı çalışmada annelerin fototerapi sırasında; bebeklerin aşırı ısınması, gözlerinin etkilenebileceği ihtimali, ışığın sarılık seviyesini düşürmede etkisiz kalabileceği gibi faktörleri düşünerek kaygı duydukları belirtilmiştir (Hannon ve ark., 2001). Başka bir çalışmada sarılığın tedavisi ve olası komplikasyonları hakkında annelerin kaygıları olduğu bildirilmiştir (Goli ve ark., 2020). Bu çalışma ile fototerapi uygulamasının annelerin ifadelerinde ve durumluk kaygı puanları ile benzer şekilde annelerin kaygısını artırdığı görülmüştür. Çalışmada benzer şekilde bebekten kan alma gibi uygulamalardan kaygı duyan annelerin de kaygı puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Birçok çalışmada da yenidoğanlara yapılan girişimsel uygulamaların annelerde kaygı ve stres düzeyini artırdığı belirtilmiştir (Evcili ve ark., 2017; Goli ve ark., 2020; Pölkki ve ark., 2018). Bu sonuçlar doğrultusunda tedavi ve invaziv girişimlerin annelerin kaygı düzeyini artırdığı söylenebilir. Çalışmada annelerin bazı özellikleri ile (eğitim düzeyi, aile ve yakın çevre desteği olma durumu, annenin hastaneye yatma deneyimi ve annenin önceki çocuklarında yenidoğan sarılığı geçirme öyküsü) durumluk kaygı puanları farklı değildir. Ayrıca annelerin yaşı, sahip olduğu çocuk sayısı ve bebeğin doğum kilosuna göre durumluk kaygı puanları arasında bir ilişki yoktur.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırma bir devlet hastanesinin Nisan-Ekim 2019 tarihleri arasında YYBÜ'nde yenidoğan sarılığı nedeni ile yatan yenidoğanların anneleriyle yapıldığından tüm

hastalara genellenememesi, örneklem seçiminde gelişigüzel örnekleme yönteminin kullanılması ve sadece annelerin dâhil edilmesi araştırmanın sınırlılığı olarak kabul edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda; annelerin hafif kaygı düzeyinde oldukları belirlenmiştir. Araştırmada; gelir düzeyi, gebelik süresi, doğum şekli, sağlık çalışanları desteği, bebeğin yenidoğan sarılığı olma nedeni, bebeğin ışık tedavisi almasının ve bebekten kan alınması gibi uygulamaların anneleri kaygılandırma durumu ile durumluk kaygı puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Pediatri hemşireliğinde, aile merkezli bakım kapsamında annelerin çocuğu hakkında bilgilendirilmeye, çocuğun bakımına katılmaya ve karar verme sürecine dâhil edilmeye hakkı vardır. Anne ile iletişim içerisinde olan sağlık profesyonellerinin anneye yenidoğan sarılığını açıklamak ve bu durum hakkında annenin düşüncelerini ifade etmesine fırsat vermek annenin kaygısının azaltılmasında önemli bir faktördür. Bu bakış açısıyla gelecekteki çalışmalarda; annelerle etkileşime giren sağlık profesyonellerinin sarılığı açıklamak ve sarılık hakkında annelerin düşüncelerini net olarak öğrenmek için kullanabileceği en iyi yöntemler neler olabilir? Bu yöntemler tüm ebeveynlere genellenebilir nitelikte olabilir mi? Daha önce yenidoğan sarılığı tecrübesi yaşayan annelerin şu anda bebeği sarılık olan anneler ile iletişimi annenin sarılığı yönetme konusunda başarılı olmasını sağlar mı? Sorularına yanıtlar aranabilir.

Çıkar çatışması beyanı: Çıkar çatışması yoktur.

Finansman beyanı: Finans desteği yoktur.

Bu çalışma; 04-07 Aralık 2019 tarihleri arasında Konya'da düzenlenen 1. Uluslararası Rumi Pediatri Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Teşekkür

Çalışmaya katılmaya gönüllü olan annelere ve araştırma süreci boyunca desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Belgin AKIN'a teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- 1 AAP, (2004). Management of hyperbilirubinemia in the newborn infant 35 or more weeks of gestation. 114(1), 297.
- 2 Akkoyun, S., & Taş Arslan, F. (2019). Investigation of stress and nursing support in mothers of preterm infants in neonatal intensive care units. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(2), 351-358.
- 3 Aktaş, S., Öztürk Aras, S. E., Güleç Geylani, S. (2017). Yenidoğan ünitesinde indirekt hiperbilirubinemi nedeniyle yatan hastalarda olası risk faktörlerinin araştırılması. *Akdeniz Tıp Dergisi*, 3(3), 171-176.
- 4 Altikat, S., & Kuru, H.İ. (2012). Research for the effects of Rh and AB0 incompatibility in newborn infants on total bilirubin levels within the first 24 hours in and around Kütahya. *Journal of the Institute of Science & Technology of Dumlupınar University/Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 27.
- 5 Bhutani, V. K. (2011). Phototherapy to prevent severe neonatal hyperbilirubinemia in the newborn infant 35 or more weeks of gestation. *Pediatrics*, 1494.
- 6 Boztepe, H. (2009). Pediatri hemşireliğinde aile merkezli bakım. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 1(2), 88-93.
- 7 Canbulat, N., & Demirgöz, M. (2009). Yenidoğanın ışık tedavisi: Fototerapi. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 40(1), 37-41.
- 8 Conk, Z., Başbakkal, Z., Yılmaz, H.B., Bolışık, B. (2013). Pediatri hemşireliği, Akademisyen Tıp Kitabevi.
- 9 Çelebioğlu, A., & Polat, S. (2008). Hiperbilirubinemi nedeniyle hastaneye yatırılan yenidoğanların annelerinin kaygı düzeyi, etkileyen faktörler ve bilgilendirmenin kaygıyı azaltmadaki rolü. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 11, 2.
- 10 Çoban, A., Türkmen, M., Gürsoy, T. (2014). Yenidoğan sarılıklarında yaklaşım, izlem ve tedavi rehberi. *Türk Neonatoloji Derneği*, 1-39.
- 11 Doering, L., Moser, D., Dracup, K. (2000). Correlates of anxiety, hostility, depression, and psychosocial adjustment in parents of NICU infants. *Neonatal Network*, 19(5), 15-23.
- 12 Erdem, Y. (2010). Anxiety levels of mothers whose infants have been cared for in unit level of a neonatal intensive care unit in Turkey. *Journal of Clinical Nursing*, 19(11-12), 1738-1747.
- 13 Evcili, F., Yurtsal, Z. B., Cesur, B., Kaya, N. (2017). Yenidoğana uygulanan ağırlı işlemlerin ebeveyn bebek bağlanmasına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 65-71.
- 14 Goli, H., Ansari, M., Yaghoubinia, F. (2020). Maternal experiences about neonatal jaundice: a qualitative study. *Pediatric Anesthesia & Critical Care Journal (PACCJ)*, 8, 2.
- 15 Hannon, P.R., Willis, S.K., Scrimshaw, S.C. (2001). Persistence of maternal concerns surrounding neonatal jaundice: an exploratory study. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 155(12), 1357-1363.
- 16 Mizrak, B., Deniz, A. O., Acikgoz, A. (2015). Anxiety levels of mothers with newborns in a Neonatal Intensive Care Unit in Turkey. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 31(5), 1176.
- 17 Muchowski, K.E. (2014). Evaluation and treatment of neonatal hyperbilirubinemia. *Am Fam Physician*, 89(11), 873-878.
- 18 Namnabati, M., Mohammadzadeh, M., Sardari, S. (2019). The effect of home-based phototherapy on parental stress in mothers of infants with neonatal jaundice. *Journal of Neonatal Nursing*, 25(1), 37-40.
- 19 Newman, T.B., Kuzniewicz M.W., Liljestrand, P., Wi, S., McCulloch, C., Escobar, G. J. (2009). Numbers needed to treat with phototherapy according to American Academy of Pediatrics guidelines. *Pediatrics*, 123(5), 1352-1359.
- 20 Öner, N., & Le Compte, A. (1983). Durumluk ve sürekli kaygı envanteri el kitabı. Bogaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- 21 Öztürk, C., & Ayar, D. (2014). Pediatri hemşireliğinde aile merkezli bakım. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7, 4.
- 22 Özusta, Ş. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanterinin uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 32-44.
- 23 Özyazıcıoğlu, N., & Tüfekci, F.G. (2009). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebekleri bakım alan annelerin kaygı ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 12, 4.

- 24** Pölkki, T., Korhonen, A., Laukkala, H. (2018). Parents' use of nonpharmacologic methods to manage procedural pain in infants. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 47(1), 43-51.
- 25** Uludağ, A. (2012). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenen bebeklerin annelerinde stres oluşturan faktörler; stresle başa çıkmada birinci basamağın rolünün belirlenmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 3, 19-26.